Cap_055(1)

Iluis Capdevila

Crítica de
I'home que no sabia ser ric

Cap. 055 (2)

Personatges

El critic atrabiliari
El critic bonjan.
l'espectador burgès i repectuós.
l'espectador snob.
l'espectadora que vol plorar.
l'espectadoraque vol riure.
El director del teatre.
El representant de l'autor.

-Sona, el més imperiosament possible, tres vegades el timbre per a fer saber al public ço que el public oblida amb massa frequencia: que es incorrecte entrar a la sala d' d'un teatre quan l'espectacle ja ha comenc. i que, diguin el que vulguin els falços senyors, fa més senyor entrar abans de comencar.

Quan el director cregui que al hall ja no hi queda ningú, que tothom ocupa ja el seu lloc a la sala, entrarán en escena, devant del teló-hi haurá set cadires preparades per a la recepció-El representant de l'autor, L'espectadora que vol plorar, L'espectadora que vol riure, L'espectador burgès i respectuós, L'espectador snob, El critic atrabiliari, El critic bonjan.

L'unic vertaderament simpatic-ja no caldria dir-ho, veritat?-es El representant de l'autor. ~~~~~ Això no vol pas dir que els altres hagin d'esser antipatics: el sol fet de que vagin al teatre fa impossible semblant suposició. —

El representant de l'autor, un home jove, ben vestit, -l'autor no pot tenir un representant mal vestit-i que sap somriure quan convé: Passi'n, passi'n,.. Faci'n el favor... Seguin...

-Els personatges, excepte El representant de l'autor, s'asseuen-

M'he près, en nom de l'autor, la llibertat de convocar-los per a que parlèm de la comedia que van a representar.

-Els personatges s'esguarden amb recel. Una breu pausa, que trenca

L'espectador burgès i respectuós: M'estranya, la veritat. Com public que soc, m'estranya.

El representant de l'autor: Podria saber-se el perqué de la seva estranyesa?

L'espectador burgès i respectuós: Si, senyor: perqué fins ara, que jo sápiga, els autors no tenien costum de parlar de les seves comedies amb el public. Jo em creia que tan sols els era permès escriu-re-les, pero no parlar-ne.

El representant de l'autor: Si en parlen els critics perquè no poden fer-ho els autors?

El critic atrabiliari, alt, prim com un filferro, groc com una llimona, amb ulleres: Protesto!

El representant de l'autor, amb freda polidesa: Tingui un moment de paciencia. Ja protestará després.

L'espectador burgès i respectuós, senyalant al critic: Pel que veig, el senyor es un critic.

El critic atrabiliari: En qué ho ha conegut?

L'espectador burgès i respectuós: En la manera impulsiva de protestar.

-Al representant de l'autor-

No en faci cabal. Ningú no ho llegeix el que escriuen aquests senyors.

El critic bon jan: S'equivoca. Ho llegeixen els autors, que, quan parlèm be de les seves comedies, estan convencuts que som molt intel-ligents.

L'espectador burgès i respectuós: I quan en parlem malament?

Cap. 055 (4)

El critic bonjan, rient sens agror: Llavors diuen que la crítica ha fracassat.
L'espectador burgès i respectuós: Quin mon de mones!
El critic atrabiliari: A quin mon es refereix? Al mon de la crítica? Que potser també es autor vostè?
L'espectador burgès i respectuós: Jo? Deu me'n guard! Soc un home seriós, perqué ho sápiga.
El critic atrabiliari: Doncs ningú no ho diria.
L'espectador burgès i respectuós: Soc fabricant.
El critic atrabiliari: Fabricant? I per quis motius parla amb tan poc respecte de la crítica?
L'espectador burgès i respectuós: Amb poc respecte? Pero si soc l'home més respectuós d'aquest mon!
El critic bonjan -que es, m'habia oblidat de dir-ho, un home gras, vermell, somrient- al seu company d'ofici: No s'ho prengui aixi, home, no s'ho prengui aixi. Al cap i a la fi això de fer de critic o d'autor no te tanta importancia.
El critic atrabiliari: La crítica es un sacerdoci.
El critic bonjan: Això ho fèm correr nosaltres pero ningú no s'ho creu. Jo he de confessar que en coses de teatre no hi entenc rès.
El critic atrabiliari: Doncs perquè fa de critic?
El critic bonjan: Perqué el director del diari va trobar que feia be els esports.
El critic atrabiliari, estranyat: I això qué té que veure?
El critic bonjan: Si, home: s'estalvien un redactor. Jo, si la comedia m'agrada, en faig una bona crítica.
El critic atrabiliari: I en troba moltes que li agradin?
El critic bonjan: Gairebé totes.

-El representant de l'autor, silenciosament, estreny la ma al critic bon jan

El critic atrabiliari: Es pot saber perqué li agraden?
El critic bonjan, ingenuament: Oh, ves! No ho sé. No ho sap ningú això. Ni te importancia saber-ho.
El critic atrabiliari, en el comble de l'indignació: Com que no te importancia? I encara gosa dir-ho! Quina manca de dignitat! Doncs, jo, perqué ho sápiga, jo...

-No pot gairebé parlar, l'ira l'ennuega-

A mi no me'n agrada cap de comedia i totes les rebento
El critic bonjan: I li proba?
El critic atrabiliari, indignadíssim: Com si em proba? Qué vol dir si em proba?
El representant de l'autor, que ha arrufat el nas, diu, dominant-se: Bé, senyors: la seva discussió es molt interessant, pero aqui hi hem vingut per a parlar de la comedia i no de la crítica.
L'espectador burgès i respectuós: Això, si: la comedia. Estem perdent el temps i un fabricant que s'estimi no pot perdre'l. A més a més, tinc la senyora al teatre i no li dèu fer cap gracia veure'm ocupar un lloc que no em pertoca.

-Cridant, a una senyora del public:

Ja acabém, Emilia!
L'espectador snob: M'agrada això. Es nou i jo estic per les coses noves. Si, senyor: m'agrada.
L'espectadora que vol plorar, al Representant de l'autor: Parli'ns de la comedia. Es una comedia que fa plorar?
L'espectadora que vol riure: Es una comedia que fa riure?
El representant de l'autor: Es una comedia que fa somriure.
L'espectadora que vol plorar: Quina llástima! Tant que m'agrada plorar!

-Amb una tranzició- Cap. 055 (5)

Al teatre, s'entén.

El representant de l'autor: A l'autor li hauria plagut molt ésser avui aquí amb nosaltres. Llastimosament, això no ha estat possible. Se'n va anar a passar l'estiu a fora i Deu l'ha castigat pel seu mal cap: fa de savi!

-Es tapa els ulls amb la ma, horroritzat. Una pausa breu, i afegeix:

Es ell qui m'ha demanat que aquesta nit el representi i els digui que la que avui s'estrena es una comedia americana.

El critic atrabiliari: Una traducció? Si, es clar! Ja no tenim autors! Ja tot son traduccions!... Aquests autors! Quina gentussa! Quan no pispen, tant sols els queda el recurs de les traduccions!

El representant de l'autor: No, no: l'obra es original, pero l'acció passa a Nova York i a Niça.

L'espectador snob: També m'agrada.

El critic bon-jan: Aquest senyor es dels meus: li agrada tot.

L'espectador snob: Sempre resulta més chic que una obra passi a Nova York que no pas al Poble Sec. El teatre catalá, que feia pudor de carn d'olla i espardenya, comença a civilitzar-se.

El critic atrabiliari: Ho sento, pero no soc del seu parer. Perqué a Nova York i a Niça i no a Barcelona i a Sitges? L'autor d'aquesta comedia es un mal patriota, un mal catalá.

El representant de l'autor: No, puc assegurar-li que no. El que passa es que això del patriotisme es una questió molt delicada que la majoria, per manca de comprensió, de delicadesa-o de vergonya-fa anar de qualsevol manera. Hi ha qui, perqué no serveix per a rès de bo i per a viure amb l'esquena dreta, es dedica al patriotisme i en fa ofici. El sentiment patriotic es un dels més nobles, dels més bells sentiments de les humanes criatures. L'ofici de patriota es una cosa vil. La mania d'atorgar certificats de bon o mal patriota es una cosa ridícola.

-Amb una tranzició i adrecant-se al Critic atrabiliari:

Tranquil-litzis: l'autor d'aquesta comedia n'ha escrit d'altres l'acció de les quals passa a Barcelona, a Madrid...

El critic atrabiliari: A Madrid?

El representant de l'autor: Si, senyor.

El critic atrabiliari: Aixi, doncs, les ha escrit en castellá?

El representant de l'autor: Naturalment.

El critic atrabiliari: Ho veu? Ho veu com es tracta d'un mal catalá?

L'espectador burgès i respectuós: Ja hi tornèm a ser?

El critic bon-jan: Caram! No el creia tant catalanista!

El critic atrabiliari: No en soc pas. Amb els catalanistes soc centralista. Amb els centralistes, catalanista.

L'espectador burgès i respectuós: Quines ganes de complicar-se la vida!

L'espectadora que vol plorar: Es veu que per a aquesta mena de senyors la questió es portar la contraria.

El critic bon jan: Pensi, senyora, que no tots som iguals. Pensi que el senyor, aquí on el veu, es una excepció.

L'espectadora que vol riure, referint-se, es clar, al Critic atrabiliari: Doncs a mi em fa molta gracia. A mi la gent que es passa la vida rabiant i amb cara de mal de queixal em fa molta gracia.

-Riu. Si al Critic atrabiliari li hagués estat atorgat el do de matar amb la mirada ara L'espectadora que vol

riure cauria morta en rodó.
Això, però, no ens convé de cap de les maneres car aquesta crítica a manera de proleg no podria acabar-se ni es podria començar la comedia de L'home que no sabia ser ric.

El representant de l'autor: La senyora te raó.
El critic atrabiliari: Qué ha [illegible] de dir, vosté!
El representant de l'autor: La veritat, que quan pot dir-se a les senyores, es més bella que mai.

-Amb una tranzició-

L'autor d'aquesta comedia que passa a Nova York en te d'altres que, com li [illegible] he dit, passen a Madrid. I altres que passen a Viena, a Paris. I creu que escriure en castellá no es, ni molt menys, trair Catalunya.

L'espectadora que vol plorar: Deixin-se de polítiques, o de politiqueries, que no sé com es diu, i parlèm de la comedia.
L'espectador snob: D'acord, senyora; completament d'acord. La política es una cosa massa vulgar, massa ordinaria.
El representant de l'autor: Aquest es el meu desig i aquesta la meva obligació: parlar de la comedia. Com els deia...
El critic atrabiliari: Un moment, un moment.
El representant de l'autor, amb una paciencia de sant i una gran polidesa: Els que vosté vulgui.
El critic atrabiliari: Veig que vosté sempre, gairebé sistematicament, em porta la contraria, es nega a donar-me la raó, m'ataca a cada moment.
El representant de l'autor, esbalait: Jo?
El critic atrabiliari: Vosté, si. Vosté que, ho veig ben clar, no ens te gaire simpatia. Qué en te que dir de la crítica? Quin concepte li mereix la crítica?
El representant de l'autor: El més respectuós i estimable. I a l'autor, que es home que sap agrair, li passa el mateix.
El critic atrabiliari: No m'ha convencut. Sápiga i entengui que no m'ha convencut.
L'espectador burgès i respectuós: Ja deu ser dificil convencer-lo a vosté.

-El critic atrabiliari llença un esguard terrible al pobre Espectador burgès i respectuós-

El representant de l'autor: En la familia dels critics, com en totes les altres families, hi ha de tot: bo i dolent.
El critic bon jan: Ja ho pot ben dir!
El critic atrabiliari, empipat: Vosté calli.
El representant de l'autor: El temperament, es clar, exerceix una accentuada influencia en la funció. La crítica d'un biliós mai no será igual que la d'un linfátic. Ni la del critic preocupat perqué té deutes o perqué la dona l'enganya podrá comparar-se a la del critic que no te preocupacions d'ordre económic ni moral. Hi ha el critic pobre, lleig, mal vestit i que pateix de l'estomac. Es perfectament comprensible que en aquestes circunstancies un home, critic o no, s'hagi tornat agre. Com hem d'exigir-li que miri amb bons ulls la riquesa, la bellesa, [illegible] l'elegancia i la salut dels altres que, forçosament li han de semblar la més odiosa de les injusticies? Planyém al malaurat que pateix de l'estomac i demaném a Deu que ens lliuri de les seves ires. Ve després el critic esclau de l'amistat, que, fidel sempre a la bella i noble vir-

Cap-055(7) tut de l'amistat,sols troba bones les comedies dels amics,cosa que,per la bona intenció,em sembla gairebé disculpable.Hi ha el critic pedant,plé de suficiencia i amb una erudició de diccionari enciclopédic a l'abast de totes les fortunes,que escriu unes crítiques molt extenses parlant dels grecs,del Segle d'or,de la Commedia dell'Arte,de Molière,dels romantics,d'Ibsen,de no sé quants altres autors i quantes coses més...i s'oblida de parlar de la comedia que está criticant.Hi ha el periodista al qual la pobresa del periodic o la lleugeresa del director fan que s'encarregui indistintament d'una sessió municipal,un partit de futbol o de l'estrena d'una comedia.

El critic bon jan:Parla com un llibre!

El representant de l'autor:Hi ha el que,no sabent qué dir,es limita,per discreció,a contar l'argument de l'obra.I hi ha el critic honest,intelligent,que prescindeix de simpaties i antipaties i comenta l'obra amb correcció,amb imparcialitat,amb intel-ligencia.Aquest es el que,tant si la crítica que fa es adversa com si es favorable,l'autor ha d'acceptar de més bon grat.

El critic atrabiliari,enfurismat:Les ha d'acceptar totes!Totes,m'entén?Totes! On s'es vist!Això es un afront!Això es inaguantable!Me'n vaig i rebentaré l'obra!

-Salta al pati de butaques-

El representant de l'autor:Sense [illegible] veure-la?

El critic atrabiliari:A mi no em cal veure les obres per a rebentar-les.

-Se'n va,indignadissim-

El critic bon jan:No en faci cabal.Crida,crida,ho vol matar tot,pero en el fons es bona persona.Els periodistes,critics o no,sap? no som tan dolents com la gent diu.

El representant de l'autor,somrient:Ho sé.Ho sé de bona tinta.

L'espectadora que vol riure:I si anavem per la comedia?

L'espectador burgès i respectuós:Anem-hi d'una vegada.Estém passant el temps i això no es seriós.

El representant de l'autor:S'equivoca:passar el temps es la cosa més seriosa d'aquest mon.Pero,vaja,anem per la comedia,que per això hi som i que per molts anys.L'autor,com els deia,la fa passar a Nova York.Saben perqué?Perqué es tracta d'una comedia el tema de la qual es fals.Entenem-nos:fals per als que sempre toquen de peus a terra,per als que [illegible] de la realitat [illegible] sols en saben veure la lletjor i la pobresa i la monotonia.L'autor suposa que no tots vostés

-Adreçant-se al public-

han estat a Nova York ni a Nica,malgrat que anar a Nica es cosa molt més facil que,al migdia,anar en tramvia a Gracia o Sant Gervasi,i per [illegible] això hi sitúa els seus personatges:perqué el qué els hi passa no sembli tan fals.Veurán:a Nova York hi passen coses tan estranyes!

El,critic bon jan:Perdoni,perdoni... Em plau la seva franquesa en confessar que es tracta d'una comedia falsa.Vol dir irreal,veritat?

El representant de l'autor:Si,senyor.

El critic bon jan:Pero,segons tinc entès,el teatre ha de ser real,copia de la realitat.

El representant de l'autor:O no.Vosté créu que la realitat es tan bella que valgui la pena de copiar-la? Ortega i Casset diu en un dels seus assaigs:"L'art es artifici,es farsa,taumaturgic poder d'irrealitzar l'existencia.Un art que no té altra ambició que la de

ser près per realitat s'anul-la a si mateix. Sortim de casa per a evadir-nos i el teatre ens estafa presentant-nos altra vegada casa nostra a l'escenari".

Cap-055 (8)

El critic bon jan: Qui diu que ho ha dit això?
El representant de l'autor: Ortega i Gasset.
El critic bon jan: No hi caic.
El representant de l'autor: Un gran escriptor.
El critic bon jan: Però no deu ser critic teatral.
El representant de l'autor, somrient: No; no era critic teatral.
El critic bon jan, amb sincera llástima, sense gota d'ironia: Ja deia jo!...Aquests intel-lectuals!
L'espectador snob, donant-se -o creient donar-se-importancia: Ortega i Gasset... Em sona aquest nom...
El representant de l'autor, al Critic bon jan: Vostés, i suposo que als senyors els hi passa el mateix, deuen tenir tracte diari amb la portera de casa seva, amb un moço de café, amb un cobrador del tramvia...
L'espectador burgès i respectuós: Home, es clar: per força.
El representant de l'autor: Per força. I al teatre? També hi venen per força?
L'espectador burgès i respectuós: De cap manera! Som ciutadans lliures!
El representant de l'autor: Molt be. Qué els hi semblaria, doncs, si, quan venen al teatre, en lloc de trobar-hi a Electra, Otel-lo o Don Joan hi trobessin a la portera, al moço de café o al cobrador del tramvia vivint i parlant exactament com viuen i parlen la portera, el moço de café i el cobrador del tramvia que vostés coneixen?
L'espectador snob: Ens semblaria molt malament.
El representant de l'autor: Perqué?
L'espectador snob: Perqué els veiem cada dia.
L'espectador burgès i respectuós: De franc.
L'espectadora que vol riure: I al teatre no hi venim per a veure el de cada dia.
L'espectador snob: Quan venim al teatre el mon de cada dia, per massa vulgar, el deixèm al carrer.
El representant de l'autor, al Critic bon jan: Qué li sembla?
El critic bon jan: Si, molt be, pero la realitat...
El representant de l'autor: Cal irrealitzar la realitat. Al teatre el "cada dia no ha d'existir. Al teatre les accions i els personatges, amb llágrimes o rialles, tan-se-val!, han de ser accions i personatges de diumenge. El teatre ha de ser una festa; una festa de bellesa i d'intel-ligencia. Es a dir: al teatre hi han de passar coses que podrien passar cada dia a personatges que podrien ser de cada dia pero que l'autor, deliberadament, ha desenfocat. La realitat del teatre es una realitat de tres dimensions, paper pintat i llum artificial.
El critic bon jan, amb ironia bonhomiosa: Tot això per justificar el que la comedia de l'home que no sabia ser ric passi a Nova York i no a Barcelona.
El representant de l'autor: Si, senyor. I sap perqué passa a Nova York i no a Barcelona? Perqué la representém a Barcelona i Nova York es lluny i no tothom hi ha estat i els que sempre toquen de peus a terra-planyem-los sincerament!-puguin dir, molt convençuts: Això aqui no passaria.
L'espectador burgès i respectuós: I si l'obra la representessin a Nova York?
El representant de l'autor: Es molt possible que l'autor situés l'acció a Barcelona, que als ulls dels estrangers es una ciutat gairebé fantástica on passen les coses més fantástiques del mon, per a que

els nordamericans podessin dir: Això aquí no passaria. Del dir de la gent, però, no cal fer-ne massa cabal. Cap-055(9)

-Amb una tranzició-

Aquesta comedia es una caricatura. I es lògic que sigui així: els europeus, tant pobres i tant senyors, forçosament han de veure en caricatura la massa rica i massa forta Nordamérica. Es una venjança, una petita venjança com qualsevol altra.

L'espectadora que vol riure: Així, doncs, tractant-se d'una caricatura deu ser una comedia per a riure?

El representant de l'autor: Hi ha caricatures que no fan riure, senyora. La que l'autor ha escrit amb aquesta comedia que anem a representar [illegible] té la virtut, entre moltes altres, de no voler ofendre. Es tracta simplement d'un senyor ric nordamericá molt semblant a alguns senyors rics européus. La caricatura, doncs, no podia ser massa virulent ni explosiva. Per un motiu poderosissim: perqué, gracies a Deu, no es una caricatura política.

L'espectadora que vol riure: Millor. Jo soc com aquest senyor:

-Senyalant l'espectador snob-

la política em sembla una cosa de mal gust.

L'espectadora que vol plorar: Tot això no ens interessa. El que ens interessa es saber coses de la comedia. Te un argument bonic?

El representant de l'autor: El d'un home que no sabia ser ric.

L'espectadora que vol plorar: I ara!

L'espectador burgès i respectuós: Que ho diu de debó?

L'espectadora que vol plorar: Quin argument més estrany!

L'espectadora que vol riure: Aquests autors, també!...Pero si de ser ric en sap tothom!

El representant de l'autor: Això mateix diu un dels personatges de la comedia. I ell i [illegible] vosté s'equivoquen, senyora. Saber ser ric, com saber ser pobre, es una cosa molt dificil.

L'espectadora que vol plorar: Ser pobre també?

El representant de l'autor: Segons diu Marcel, protagonista de la comedia, també.

L'espectadora que vol riure: Quin nom d'anar-li a posar!

El representant de l'autor: No li agrada?

L'espectadora que vol riure: Gens. Trobo que es un nom que fa barber.

El representant de l'autor: Sento no poder complau-re-la, pero no el puc tornar a batejar. Tan sols l'autor podria fer-ho, pero es lluny i si li enviavem un telegrama ens passariem, anant depressa, set o vuit dies esperant la resposta. No podém esperar tant.

L'espectadora burgès i respectuós: Home, es clar que no.

L'espectadora que vol riure: I qué es aquest Marcel de la comedia?

El representant de l'autor: Poeta.

L'espectador snob, amb menyspreu: Malament.

L'espectadora que vol plorar: Poeta jove o vell?

El representant de l'autor: Jove, senyora. Al teatre tots els poetes son joves i simpatics. Veu el qué déiem? A la vida real no sempre passa el mateix.

L'espectadora que vol plorar: I s'enamora?

El representant de l'autor: Naturalment! En la vida de cada dia, els poetes es casen. Al teatre, s'enamoren. El nostre, que no fa les coses a mitges, s'enamora i es casa.

L'espectador snob: A mi, sap?, els poetes al teatre no em fan gaire gracia. Els trobo passats de moda.

El representant de l'autor: I en el món real de cada dia?

El critic bon jan: D'aquests jo en conec alguns i son gent com tothom: van al café i a l'oficina, de tan en tan compren un décim de la rifa..

L'espectador snob: D'aquests que diu el senyor no en conec ni en vull conèixer cap. Quina confiança podèm tenir en un poeta que va a l'oficina i compra décims de la rifa? Com poden ser bons els seus versos si els entén tothom? Els unics poetes que m'interessen son els estrangers si escriuen coses que ningú no entén. Com es el seu?

El representant de l'autor: El meu? El meu poeta? No tinc casa per a tan bons mobles. Altrament, sápiga i entengui que els poetes no necessiten representant.

L'espectador snob: Vull dir el de l'autor.

El representant de l'autor: Es un pobre home que cau en mans d'un altre pobre home que, de cop i volta i quan menys s'ho esperava, li entra la mania de criar poeta perqué li sembla més divertit que criar canaris.

L'espectador snob: I el poeta qué hi diu?

El representant de l'autor: Está que no sap què dir, pero com que es bona persona i está enamorat com un adroguer, que també tenen dret d'enamorar-se, deixa fer.

L'espectador snob: Tot això em sembla molt estrany. Qui sap, pero, si per estrany m'agradará.

El representant de l'autor: Li agradará, n'estic segur. Intervé en la farsa, que tal vegada podriem qualificar de sentimental, un poeta dels que vosté prefereix.

L'espectador snob: Estranger?

El representant de l'autor: I tan estranger! Japonés. A més a més, escriu uns versos que, després, una vegada escrits, ni ell mateix entén.

L'espectador snob, entusiasmat: Ja em va bé. Això es poesia!

El representant de l'autor: La comedia te un altre merit, que segurament sabrán apreciar les senyores: es una comedia elegant, de saló, de gent ben vestida.

L'espectador snob: També em va bé. Unicament la gent ben vestida em sembla digna de respecte. Malgrat que en la nostra época d'infecta democracia qualsevol plebeu enriquit pot tenir un bon sastre. Pensar que a Londres un descarregador del moll ha pogut arribar a ministre!

L'espectador burgès i respectués: Aquestes coses aqui no passen.

-El representant de l'autor somriu-

El critic bon jan: No; aqui no cal ser descarregador del moll.

El representant de l'autor: Vosté no es tan inofensiu com sembla.

El critic bon jan: Qué hi farèm! No hi ha ningú que sigui del tot inofensiu. Tots portém el nostre granet de verí.

El representant de l'autor: Com la comedia que anem a representar.

L'espectadora que vol plorar: No ens habia dit que es tractava d'una caricatura tan suau?

El representant de l'autor: Si, senyora: perqué, dit sigui una vegada més, si l'autor hagués volgut, molt més dura, molt més feroç. Pero en el fons aquesta comedia de l'home que no sabia ser ric es una píldora amarga molt ensucrada per a que passi millor. S'hi parla de la grollera insolencia del diner, de la dignitat de la pobresa, de la beneiteria del snobisme,

-l'espectador snob arrufa el nas-

del noble goig de sentir-se lliure...

Copodia tex

Cap - 055 (11)

-De sobte, trencant les paraules d'El representant de l'autor, apareix El director del teatre-

El director del teatre, molt estranyat i amb una polidesa gairebé nordamericana: Eh? Qué significa això? Qué es aquesta reunió? Qué hi fan vostés aqui?

El representant de l'autor: Discutir la comedia que anem a estrenar.

El director del teatre: Pero que s'han begut l'enteniment? Que no ho saben que al teatre no s'hi ve a discutir?

El representant de l'autor: No hi ha espectadors que hi venen a pair el sopar o a llegir el diari?

El director del teatre: Qué te que veure? Els espectadors paguen i vostés

-Esguardant-los amb recel-

em fa l'efecte que han entrat sense pagar, que deuen ser amics de l'autor.

Tots, menys el Representant, alhora: No, senyor, no.

El representant de l'autor: Vosté, es clar, deu ser l'amo.

El director del teatre: Perqué és clar?

El representant de l'autor: Perqué es veu desseguïda.

El director del teatre, que de bona gana endegaria al Representant a passeig: I vosté? Qui es vosté?

El representant de l'autor: El representant de l'autor de la comedia.

El director del teatre: Només ens mancava això! Com si no en tiguessim prou i massa amb la Societat d'Autors!

-Desolat-

El teatre está perdut!

-Reaccionant-

Be, vaja, prou! Fora! Es ja tard i no vull pagar multa.

El critic bon jan: Això rai. Comenci la representació, si es l'amo.

El director del teatre: No puc: els tramoistes encara no han acabat de muntar el decorat.

El representant de l'autor: Perqué no el muntaven a la tarda?

El director del teatre: Perqué el Sindicat no ho vol, i el Sindicat, malgrat que, en lloc de pagar, cobra, cosa que mai no fa cap gracia ni als empressaris ni a ningú que hagi de pagar, es infal-lible i gairebé tan respectable com el public.

-Sens dubte per a venjar-se del Sindicat, torna a indignar-se:

Fora! Fora!

El representant de l'autor: Pero la comedia... Estavem discutint la comedia...

El director del teatre: Vostés? Ganes de perdre el temps. Tan sols aquests senyors

-Senyalant el public-

tenen dret de discutir-la. Fora! Fora!

-Els carrega una cadira a cada un i els treu a empentes. I abans de retirar-se, car, per molt amo que sigui, també s'ha de retirar, s'adreça novament al public:

Si: vostés tenen dret de discutir la comedia, encara que aquests senyors, em refereixo als autors, es creguin indiscutibles.

-Naturalment, això ultim, l'al-lusió als autors, ho ha dit amb una certa punta de menys-preu. Afegeix, respec-

Cap. 055 (12)

tuosament:

Jo, pero, sé que qui paga mana.

-Amb un suspir-

Hi ha excepcions, es clar...

-Reprenent el to d'abans-

També sé una altra cosa, i aquesta es de gran importancia: sé que tan l'autor com els interprets i l'empressari, que son persones molt com cal, els agrairán que en lloc de discutir, que a fi de comptes no serveix de rès, [illegible] aplaudeixin la comedia de l'home que no sabia ser ric

-Surt. I amb la seva sortida s'acaba la

Critica de l'home que no sabia ser ric